

U-III-1112/2001

Odluka o usvajanju ustavne tužbe, 19.02.2004

Stajališta Ustavnog suda:

Vladavina prava, kao najviša vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske, obvezuje sudove da tumače i primijenjuju propise na način da ne povrijeđuju lju prava i temeljne slobode.

Pogrešno je tumačenje članka 97. stavka 4. Ovršnog zakona od strane drugostupanjskog suda, kada toj odredbi daje značaj stroge (kogentne) odredbe, iako ona nesporno dispozitivni sadržaj.

Zaključak:

Ovršni postupak - prodaja nekretnina na javnoj dražbi.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Željko Potočnjak, predsjednik Vijeća, te suci Ivan Matija, Agata Račan, Smiljko Sokol, Nevenka Šernhorst i Vuković, članovi Vijeća, u postupku pokrenutom ustavnom tužbom Ž. S. iz R., kojeg zastupa L. K.-S., odvjetnica u V., na sjednici održanoj dana 19. veljače 2004. godine, jednoglasno je donio

O D L U K U

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se:

- rješenje Županijskog suda u Bjelovaru, broj: Gž-128/01-2 od 8. ožujka 2001. godine i
- rješenje Općinskog suda u Virovitici, broj: Ovr-738/99-18 od 30. studenoga 2000. godine,

te se predmet vraća Općinskom sudu u Virovitici na ponovni postupak.

III. Ova odluka objavit će se u "Narodnim novinama".

O b r a z l o ž e n j e

1. Ustavna tužba podnijeta je protiv rješenja Županijskog suda u Bjelovaru, broj: Gž-128/01-2 od 8. ožujka 2001. godine.

2. U konkretnom slučaju, presudom na temelju izostanka Općinskog suda u Virovitici, broj: P-33/96-4 od 10. svibnja 1996. godine, podnositelj je, kao IV-tuženi, obvezan tužitelju, Z. š. k. z. iz V., na ime povrata i solidarno s drugim tuženicama, isplati iznos od 4.167 DEM, prema srednjem tečaju na dan isplate, zajedno s ugovorenim kamatama po stopi od 84% godišnje i ugovorenim zateznim kamatama po stopi od godišnje, računajući od 25. rujna 1995. godine pa do isplate, zajedno s troškovima postupka u iznosu od 3.102,50 kn.

S obzirom na činjenicu da pravomoćno utvrđena činidba vraćanja duga nije izvršena u paricijskom roku, tužitelj je 5. srpnja 1999. godine pred Općinskim sudom u Virovitici pokrenuo ovršni postupak, vođ poslovnim brojem: Ovr-738/99.

Tijekom ovršnog postupka, na trećoj usmenoj javnoj dražbi radi prodaje nekretnina, rješenjem Općinskog suda u Virovitici, broj: Ovr-738/99-18 od 30. studenoga 2000. godine, jedinom ponuditelju, a u ovrhovoditelju, Z. š. k. z. iz V., za iznos od 1,00 kune, dosuđene su 1/3 dijela nekretnina, upisanih u z.k.ul. broj: 187 k.o. S. R, koje se sastoje od:

- čkbr 1402, oranica K. s 15 a 66 m2
- čkbr 1403, voćnjak K. sa 7 a 10 m2
- čkbr 1404, kuća broj 89 zgrada i dvor s 4 a 12 m2
- čkbr 234, oranica V. L. s 36 a 05 m2.

Protiv prvostupanjskog rješenja, podnositelj je izjavio žalbu, koja je osporenim rješenjem u cijelosti odbijena kao neosnovana.

3. U ustavnoj tužbi podnositelj ističe da su prodane nekretnine bile jedina njegova imovina, nužna za njegovo uzdržavanje. Ističe da je, kao jamac solidarni dužnik za iznos duga od 4.167 DEM, ostao bez imovir ima tržišnu cijenu od oko 65.000 DEM. Nadalje, ističe da je javna dražba formalno provedena u skladu s odredbom članka 97. Ovršnog zakona ("Narodne novine", broj 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03, u nastavku: C da sud nije mogao njegove nekretnine prodati za iznos od samo 1,00 kn. Takvo postupanje sudova smatra protivnim odredbi članka 3. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92 i 11: nastavku: ZPP), kojom je izričito propisano da stranke svojim pravima ne mogu raspolagati ukoliko su ista u suprotnosti s pravilima morala. Konačno, zbog nesrazmjernosti u vrijednosti, koju je tužitelj na ovoj dražbi ostvario, povrijeđena su i pravila obveznog prava, koja se odnose na prodaju, ističe podnositelj.

4. Slijedom svega iznesenog, podnositelj smatra da je osporenim odlukama povrijeđeno ustavno pravo, sadržano u članku 29. stavku 1. Ustava, prema kojemu svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni nec nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.

Predlaže usvajanje ustavne tužbe i ukidanje osporenih rješenja.

5. Za potrebe ustavnosudskog postupka, pribavljen je spis predmeta Općinskog suda u Virovitici, broj: Ovr-738/99.

Ustavna tužba je osnovana.

6. Prema odredbi članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 49/02 - pročišćeni tekst, u nastavku: Ustavni zakon), svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravicima, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Ustavni sud, u postupku u povodu ustavne tužbe, u granicama zahtjeva istaknutog u ustavnoj tužbi, utvrđuje je li u postupku odlučivanja o pravima i obvezama podnositelja, povrijeđeno podnositelju ustavno pravo, u pravilu, ne upušta u pitanje jesu li sudovi pravilno i potpuno utvrdili činjenično stanje i ocijenili dokaze. Za Ustavni sud relevantne su samo one činjenice od čijeg postojanja ovisi ocjena o povredi uspravnosti prava.

7. U konkretnom slučaju, podnositelj zahtijeva ustavnosudsku zaštitu u vezi s postupkom ovrhe, tijekom kojega su njegove nekretnine dosuđene ovrhovoditelju za iznos od 1,00 kn na ime namirenja duga u iznosu od 4.167 DEM.

Javna dražba provedena je pozivom na odredbu članka 97. stavka 4. OZ-a, koja propisuje:

"Ako nekretnina ne bude prodana ni na drugom ročištu, sud će u roku od najmanje 15 do najviše 30 dana zakazati treće ročište na kojemu nekretnina može biti prodana bez ograničenja najniže cijene u određenoj vrijednosti(...)."

8. Prema odredbi članka 3. Ustava, sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvornost, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav, najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj su za tumačenje Ustava.

Ustavni sud je pošao od stajališta da vladavina prava, kao jedna od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske, između ostalog, sadrži obvezu sudova da, u slučajevima kada tumače i primjenjuju pravo, postupaju na način da ne povređuju ljudska prava i temeljne slobode.

Članak 29. stavak 1. Ustava jamči pravo na pravično suđenje. Navedeno ustavno pravo ne može se tijekom sudskog postupka ostvariti ukoliko stranke u tom postupku nemaju jednak postupovni i materijalni položaj.

9. Odredba članka 6. OZ propisuje:

"Pri provedbi ovrhe i osiguranja pazit će se na dostojanstvo ovršenika, odnosno protivnika osiguranja te na to da ovrha, odnosno osiguranje za njega budu što manje nepovoljni."

Prodajom nekretnina podnositelja za samo jednu kunu i stjecanjem istih od strane ovrhovoditelja, načelo ovršnog postupka, propisano člankom 6. OZ, teško je narušeno. Ovrha provedena osporenim rješenjem udovoljila osnovnom zahtjevu ovršnog postupka, prisilno namirenje tražbine ovrhovoditelja na temelju ovršne isprave, već ima značaj svojevrsne kazne prema ovršeniku, podnositelju ustavne tužbe.

10. Osnovano podnositelj ističe da je, u konkretnom slučaju, povrijeđena i odredba članka 3. stavka 3. ZPP, prema kojoj sud neće prihvatiti raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti s prisilnim propisima i pravom javnog morala.

Naime, unatoč tome što je odredbom članka 97. stavka 4. OZ propisano da se na trećoj dražbi nekretnina može prodati bez ograničenja najniže cijene, takvo propisivanje, samo po sebi, ne može isključiti primjenu odredbe članka 3. ZPP, kao općeg pravila koje važi za sva raspolaganja stranaka u parničnim postupcima.

Sud posebno ukazuje na pogrešno tumačenje ovršnih sudova odredbe članka 97. stavka 4. OZ. Ta odredba nema značaj kogentne norme jer ista ima nesporno dispozitivan sadržaj ("nekretnina može biti prodana") tim više kada se uzme u obzir činjenica da je vrijednost podnositeljevih nekretnina višestruko veća u odnosu na ovrhovoditeljevu tražbinu. Očito je, dakle, da su ovršni sudovi dopustili ovrhovoditelju raspolaganje suprotno pravilima javnog morala i svrsi koju je trebalo postići tom prodajom (namirenje duga od strane podnositelja kao solidarnog dužnika).

11. Radi zaštite ovršenika fizičke osobe odredba članka 70. OZ propisuje:

"Ovrha radi ostvarenja novčane tražbine ne može se provesti na stvarima i pravima koja su nužna za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba ovršenika i osoba koje je on po zakonu dužan uzdržavati ili za obavljanje samostalne djelatnosti koja je ovršenikov glavni izvor sredstava za život (...)."

Podnositelj u ustavnoj tužbi ističe kako predmetne nekretnine nisu ni mogle biti predmet ovrhe jer su to nekretnine nužne za zadovoljavanje njegovih osnovnih životnih potreba. Uvidom u osporena rješenja iz prilogi, vidljivo je da su sudovi propustili utvrditi postojanje razloga za primjenu navedene odredbe.

12. Propusti ovršnih sudova tijekom postupka, prema ocjeni ovog Suda, bili su takvog intenziteta da podnositelj, kao ovršenik, nije mogao ostvariti ustavno pravo na pravično suđenje. Slijedom navedenog, Sud u ovom slučaju osporenim rješenjima podnositelju povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 29. stavkom 1. Ustava.

13. Konačno, Ustavni sud ukazuje i na odredbe članka 117. stavka 3. Ustava, prema kojim sudovi sude na temelju Ustava i zakona.

Sukladno toj ustavnoj odredbi, sudovi su dužni pridržavati se strogih propisa postupka. Ako pravila postupanja ostavljaju sudovima na prosudbu svrsishodnost njihove primjene na konkretan slučaj, tada su oni dužni sve potrebne mjere radi zaštite ravnopravnosti stranaka u postupku, odnosno radi omogućavanja strankama postizanje zaštite prava koja im prema Ustavu i zakonu pripadaju.

U konkretnom slučaju, takva zaštita prava jedne stranke u provedenom ovršnom postupku u cijelosti je izostala, što osporena rješenja ovršnih sudova suprotstavljaju načelu vladavine prava, kao jedne od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske.

14. Ustavni sud napominje da je stajalište, sadržano u ovoj odluci, već izrazio u odluci broj: U-III-488/2001 od 22. siječnja 2004. godine, objavljenoj u "Narodnim novinama", broj 11/04 od 28. siječnja 2004. godi

15. Slijedom svega iznijetog, na temelju odredaba članaka 73. i 76. Ustavnog zakona, odlučeno je kao u izreci.

Točka III. ove odluke utemeljena je na odredbama članka 29. stavka 1. Ustavnog zakona.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-III-1112/2001
Zagreb, 19. veljače 2004.

PREDSJEDNIK V
dr.sc. Željko Potočnjak

Ustavni sud Republike Hrvatske
Trg svetog Marka 4
10000 Zagreb

OIB: 43530726662
MB: 03206084

tel: +385 1 6400 250
fax: +385 1 4551 055

Ustavni_sud@usud.hr
(mailto:Ustavni_sud@usud.hr)
www.usud.hr
(http://www.usud.hr)